

Vysoká škola: PF JU, Ateliér arteterapie
Studijní obor: Arteterapie

Autor/ka práce: Tereza Příkazská

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Evžen Perout

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce:

Srovnání výtvarné produkce dětí žijících v dětských domovech, adoptovaných dětí a dětí žijících ve svých přirozených rodinách.

Název bakalářské práce nabízí srovnání výtvarné produkce determinované vlivem a okolnostmi prostředí, ve kterém vznikala. Autorka v teoretické části zmiňuje tematiku rodiny, která je prezentována jako prostředí pro vývoj dítěte neoptimálnější. Jako každá malá skupina má i většina rodin svá specifická schémata a vzorce chování, kterými ovlivňují vývoj svých nejmladších členů. Z terapie známe podpůrné rodiny, ale i typy rodin poškozujících vývoj vyrůstajících dětí, tzv. rodiny symptomatické či deprivující. Důležitost a význam rodiny paradoxně potvrzuje smutná skutečnost, kdy děti z rodin, kde jsou třeba i fyzicky týrány a zneužívány, preferují v případě možné volby toto prostředí před bezpečnějším prostředím náhradním. Škoda, že tyto pohledy na fenomén rodiny jsou v práci jen naznačeny, rovněž jen okrajově je zmíněna aktuální situace a proměny podob rodinného prostředí /rozvodovost/ jako základního prvku společnosti – toto doplnit u SZK.

Je logické, že v případě nefunkčních či neexistujících rodin je hledána podoba jejich náhrady. Institucionální formy péče asi nejlépe charakterizuje existence dětského domova, jehož podoba se mnohokrát proměnila / autorka zmiňuje transformaci do podoby rodinného typu a připravované snižování počtu těchto zařízení/, stejně jako měnící se názory na tento typ výchovného prostředí. Známa je změna názoru významné autority v oblasti dětské psychologie, která po zkušenostech veřejně korigovala svůj původně optimistický a přeceňující názor na dětský domov. Tento obrat byl později pochopitelný v kontextu tematizované skutečnosti psychických deprivací.

Logicky návazným a v současnosti preferovaným typem péče o dítě v nouzi je náhradní či pěstounská péče, autorka ve své práci popisuje podoby adopce. Zmiňuje problematiku spíše v kontextu legislativním, psychologický aspekt, který lze předpokládat vzhledem k zaměření práce, je zmiňován spíše okrajově.

Následující kapitola o arteterapii je dobře zpracovaná, cenná je i odkazy k formování oboru v Čechách. Doplnkově k zaměření práce by bylo možné zkoumat podoby arteterapie zaměřené na dětského klienta /berte jako další podnět pro přípravu na obhajobu/.

Složitější k hodnocení je kapitola, která se pokouší o zpracování barevné symboliky, jistě i zde najdeme řadu cenných postřehů, ale lze najít i nesrozumitelný typ výroků – např. str. 28, „Dítě, které se narodilo...., které vnímá barvy od narození apod.“ Problémem je, že autorka neusiluje o kontext, barvy vykládá pouze ve schématech a někdy až v podobě slangu, který nemusí být neznalému čtenáři srozumitelný. Stejně složitý je pokus o „lexikon“ často se objevující symboliky v dětské tvorbě, který působí spíše jako snář či podobné texty. Snad toto lze vnímat pozitivně jako důkaz „bezpečnosti“ symbolu, ze které vyplývá častá neúspěšnost při pokusech o zobecnění.

V praktické části musí čtenář poměrně složitě hledat základní výchozí údaje o proběhlém výzkumu /autorčin termín/. Že se jedná o kvalitativní podobu najdeme až v závěru práce /str.79/, rovněž velikost zkoumaného vzorku je jen nenápadně zmíněna ke konci práce / str. 85/. Celku výzkumu rovněž ubírají chybějící výchozí hypotézy, které by celou snahu o srovnání produkce z různých výchovných prostředí odkazovaly k již proběhlým předchozím poznatkům. Domnívám se, že téma psychické deprivace a jejích výtvarných metafor se nabízí jako jedna z hypotéz. Vzhledem k tomu, že není stanovena, autorka snadno přehlíží či opouští významné momenty, např. častý výskyt tematiky moře a ostrovů sice konstatuje /str. 39/, ale nezařazuje jako důležitý.??

Dovoluji si polemizovat s autorčíným názorem ohledně nedůležitosti kritéria věku zkoumaných dětí / str. 43, 44, 79/. Výzkumná skupina od 7-18 let je z hlediska výtvarného vývoje a výtvarného znakovství tak různorodá, že lze velmi složitě dojít k zobecňujícím závěrům. Podle mého názoru toto je klíčový problém praktické části, kde autorka celkem spolehlivě interpretuje jednotlivé obrázky, ale nedospívá k zobecněním, ta zůstávají jen vágní a neurčitá. To, že se objeví např. černá může být u mladšího dítěte signálem zátěžové situace a je spojeno spíše s osobní podobou symptomu, u dítěte v pubertě je naopak něčím vývojově podmíněným a žádoucím. Přítomnost černé lze tedy konstatovat, ale odlišně ji interpretovat a nutně s ní odlišně i pracovat. Takto diferencovat je asi nutné i ve výzkumně zaměřené studii.

Přes uvedené připomínky ale lze snad v závěru práce nalézt významná konstatování, lze se odvážet říci, že děti v původních rodinách jsou výtvarně nápaditější a odvážnější vůči experimentu a výtvarnému výboji? U dětí v pěstounských rodinách a zvl. u dětí v dětských domovech nacházíme více prvků regrese, menší výtvarnou invenci a je zde více rozmanitých podob deprivčních prvků?

Na práci oceňuji množství sebraného materiálu a snahu uchopit poměrně složitý fenomén srovnávací cestou.

Doplňující otázky: z obrázků v příloze vyberte a interpretujte prvky vývojové a prvky, které odkazují spíše k osobní podobě psychické dynamiky.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: práci doporučuji k obhajobě, oceňuji, že v textu je minimálně pravopisných chyb /sjednotit je třeba pravopis slova introvert a extra/o/vert/. Upozorňuji na chybějící seznam použité literatury. Práci hodnotím stupněm velmi dobře.

podpis vedoucího bakalářské práce

V Českých Budějovicích dne 17.5.2013

výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------	-------------	-------	-----------